

K OTÁZCE URČOVÁNÍ ÚKOLŮ VOJSKŮM ZA ÚTOKU

Major Miroslav Nedvěď

V soudobých podmínkách vedení operace a boje, kdy se zavedením nových bojových prostředků do výzbroje armád podstatně mění charakter bojové činnosti vojsk i způsob jejich použití, zůstává zatím v podstatě nezměněn způsob, jakým jsou určovány úkoly vojskům. Domnívám se, že by bylo žádoucí zabývat se v souvislosti s novými podmínkami vedení bojové činnosti i otázkou určování těchto úkolů, aby více odpovídaly novým požadavkům na vedení soudobého boje a operace. Nemám při tom na mysli jenom formální stránku při jejich určování, jejich formulaci, ale i obsah a náplň.

Nejprve se stručně zmíním o některých zvláštnostech bojové činnosti vojsk, které by měly mít vliv na dosavadní způsob určování úkolů vojskům.

Podle soudobých názorů budou na vedení útočných operací vzhledem na použití zbraní hromadného ničení v prvním sledu operačního učlenění působit velká uskupení tankových a mechanisovaných vojsk, která budou provádět hluboké údery současně na několika směrech s cílem spolu s údery letectva a raket rozdrtit nepřátelskou obranu, rychle prolomit taktickou hloubku a zvýšeným tempem rozvíjet úspěch v operační hloubce. Tato činnost útočících vojsk v hloubce nepřátelské obrany musí zbavit nepřítele možnosti provést jakýkoli manévr zálohami, aby bylo umožněno obránce demoralisovat a zničit ho po částech.

Při rozptýlené bojové sestavě obránce i útočníka bude mít boj často ráz samostatného boje menších celků a mezi útvary a svazky vzniknou mezery, které budou zpravidla chráněny jen palbou. V této situaci nebude tedy vždy souvislá linie fronty, některé svazky budou rychle pronikat vpřed tam, kde obrana bude dostatečně umlčena a zničena, zatím co na některých úsecích bude postup zpomalen, což povede k tomu, že fronta bude přerušena a její tvar se bude často měnit.

Tento nový ráz bojové činnosti vojsk si tedy vyžaduje změnit, popřípadě upravit i způsob určování úkolů vojskům, jejichž splněním se uskutečňují cíle operace a boje.

Při rozboru dosavadního způsobu určování úkolů vojskům vidíme, že je prováděno šablonovitě a vyhovuje zejména vedení boje za dne. Tento způsob neumožňuje skutečně časově sladit bojovou činnost vojsk, poněvadž se zpravidla určuje jen čára, na kterou vojska mají vyjít a která je zpravidla téměř stejně hluboká pro všechna útočící vojska, ale není již zaručeno časové ovládnutí této čáry všemi vojsky současně.

Soudobé bojové prostředky i požadavek vést bojovou činnost nepřetržitě ve dne i v noci vyžadují si určovat úkoly vojskům časově i prostorově tak, aby byl jasně vyjádřen zámysl velitele i činnost vojsk a aby byla vyloučena možnost nejednotného chápání úkolů.

Jeví se proto vzhledem k rázu bojové činnosti vojsk účelnějším určovat na jednotlivých směrech jen prostory, kterých se vojska mají zmocnit při ničení nepřítele, a splnění těchto úkolů je nutno omezit i časově, aby byla přesně sladěna bojová činnost vojsk.

Dále je třeba uvážit, zda je účelné dosavadní rozdělování úkolů svazkům — na bližší, další a úkol dne. Domnívám se, že je třeba zásadně revidovat zejména otázku úkolu dne, který se doposud chápe z různých hledisek. Při rozboru pojmu „úkol dne“ setkáváme se doposud s názory, že vyjadřuje buď

- dobu plnění úkolu od svítání do setmění,
- dobu od svítání do svítání druhého dne,
- astronomickou dobu (24 hodin) od 0.00 do 24.00 hodin nebo
- dobu od svítání do 24.00 hodin téhož dne.

Je pochopitelné, že tyto názory vnášejí jen nejednotnost do chápání úkolu dne a nijak nepřispívají k sladění činnosti vojsk.

Praxe ukazuje, že se úkol dne zpravidla určuje vždy jen o několik kilometrů do větší hloubky než další úkol, což vede k formálnosti a nezabezpečuje přesné splnění cílů boje a operace, zejména při boji v noci.

Uvažujeme-li o účelnosti určovat úkol dne, musíme si uvědomit, že tento termín vznikl v době, kdy se útok vedl převážně ve dne, a čáry, na kterou vojska měla vyjít při plnění úkolu dne, bylo dosahováno zpravidla pokračováním bojové činnosti vojsk v noci.

Vzhledem k soudobému rázu vedení operací, kdy je možno počítat s tím, že útok bude zahajován v různou denní nebo noční dobu, ukazuje se, že dosavadní způsob určování úkolu dne nevyhovuje. Nelze totiž stanovit přesně tento úkol dne, je-li útok zahajován ke konci dne, z večera nebo v noci.

Dále je třeba vidět, že v současných podmínkách, kdy boj musí být veden nepřetržitě ve dne i v noci, není nutno určovat úkol dne, nýbrž plnění úkolu při činnosti v noci je možno je zahrnout do pojmu bližší nebo další úkol, poněvadž se bojový úkol, který má být splněn v noci, zpravidla upřesňuje podle zámyslu boje, připravenosti vojsk pro boj v noci, podle rázu terénu a nepřátelské obrany zpravidla v odpoledních hodinách.

Tímto způsobem bude odstraněna nejednotnost v chápání úkolů, zejména v zimě, kdy denní doba (světlo) je asi 8 hodin a noc trvá 16 hodin, a je otázka, jaký úkol dne může být vojskům stanoven pro tuto krátkost denní doby.

Domnívám se, že by bylo proto účelné uvažovat o zrušení pojmu „úkol dne“, čímž zjednodušíme celý systém úkolů vojsk, poněvadž se tento termín vyskytuje v našich podmínkách jen u svazků, zbytečně ztěžuje práci velitelů a štábů při vydávání rozhodnutí a rozkazů a nijak nepřispívá k urychlení a usnadnění jejich práce.

Doposud je plnění každého úkolu chápáno tak, že jej vojska plní v jednom uspořádání bojové sestavy a při jednom systému organizace součinnosti po jeho splnění je zasazován zpravidla další sled.

Tento názor vyhovoval plně dřívějšímu složení vševojskové armády složené ze střeleckých sborů, avšak neodpovídá nynějšímu složení — z divisi. Nelze totiž počítat s tím, že na stupni armády bude možno zasazovat druhý sled až po splnění bližšího úkolu armády, nýbrž je třeba divise druhého sledu armády zasazovat při průlomu nepřátelské obrany a rozvíjení útoku zpravidla postupně, ještě před dosažením bližšího úkolu armády.

Na stupni divise a níže je možno ovšem i dále tuto zásadu dodržovat a budeme se vždy snažit plnit bližší úkol bez dřívějšího zasazování druhého sledu.

Při stanovení úkolu vojskům bude, jak již bylo zdůrazněno, výhodnější určovat čáry nebo objekty, které mají být ovládnuty do určité doby, a na základě tohoto úkolu si může každý velitel správně ujasnit, kdy a jak má úkol splnit, a podle toho může přesně stanovit úkoly podřízeným vojskům.

Jeví se tedy účelným určovat úkoly zvlášť pro boj ve dne a zvlášť pro noc a tuto dobu opět rozdělit na stupni svazku na dobu přibližně po 6 až 8 hodinách.

Nyní několik poznámek k formulaci jednotlivých úkolů vojskům. Doposud jsme svědky toho, že se při určování úkolů klade důraz na „hru slov“ a na správnou a „přesnou“ formulaci (jak se ji zpravidla každý funkcionář učil ve škole nebo akademii, tak ji i požaduje od svých podřízených). Tento způsob vede k šablonovitosti, k mnohomluvnosti při rozhodování velitelů, k obširným a složitým dokumentům a tyto požadavky pak zpravidla nutí, zvláště posluchače v akademiích a důstojníky při cvičeních, připravovat si předem různé fráze a slovní obraty ve formě různých vzorů a „šimlů“, do kterých se jen podle potřeby vyplňují jen jména osad apod.

Domnívám se, že bude třeba skoncovat s touto škodlivou praxí a při formulování úkolů se omezit na telegrafický způsob, na stručnou, heslovitou mluvu, o níž se sice mnoho hovoří, ale skutečnost je zatím poněkud jiná.

Rovněž obsahově bude nutno upravit úkoly vydávané vojskům, i když musí být zachována zásada určovat přesně, kdo, co a jak má splnit. Zacházíme však někdy do takových výrazových zbytečností, že určujeme např.: „... prolomit nepřátelskou obranu.... zničit protistojícího nepřítele... atd.“. Poněvadž požadujeme stručnost vojenské mluvy, myslím, že i tu uvedená slova jsou zbytečná, protože jistě nechceme např. prolamovat obranu vlastní, nýbrž nepřátelskou a ničit budeme určitou jednotku nepřítele, a je to proto třeba stanovit konkrétně, např. „... zničit 125. tpr...“ apod.

V soudobých podmínkách se počítá s širší decentralisací při velení vojskům. Nebude proto možno vydávat dlouhé rozkazy a nařízení, nýbrž bude žádoucí přejít k všeobecnější formě určování úkolů, která umožní plnit veškeré úkoly s větší iniciativou na základě konkrétní situace. Proto je třeba při určování úkolů dávat jen takové pokyny, které vedou k splnění cílů operace a boje, a podrobně nestanovit, jak tyto úkoly plnit.

Vzhledem k většímu tempu soudobé útočné operace je rovněž nutno uvažovat i o určování úkolů do větších hloubek, aby byl i při ztrátě spojení, popřípadě i při samostatném boji některých útvarů a svazků v odloučení od hlavních sil plněn cíl operace. U svazku to znamená orientačně dávat úkoly i na další den operace a u útvaru nejméně všeobecně úkol do konce dne, je-li útok zahajován při svítání.

Tak např. při průlomu připravené obrany (za svítání) je možno formulovat úkoly divise prvního sledu takto:

„25. msd s... úderem na směr... prolomit obranu v úseku..., zničit 21. a 23. mpr 3 od... do 14 hodin ovládnout... a zabezpečit zasazení 27. td.

Další úkol: v součinnosti s 27. td prolomit 2. PO v úseku..., zničit... a ovládnout do 20 hodin.....

Druhého dne útočit na směr.....“

Bude-li útok zahajován v odpoledních hodinách, určí se bližší úkol do

večera (podle délky dne), další úkol do rána, popřípadě na dopoledne druhého dne a všeobecně se určí úkol pro zbytek následujícího dne.

Domnívám se, že zrušením „úkolů dne“ bude možno pružně upravovat náplň a obsah bližšího a dalšího úkolu podle konkrétních podmínek a časovým určením sladovat přesněji bojovou činnost vojsk.

Závěr

Cílem tohoto článku nebylo dát návod na nějakou zásadní změnu v určování úkolů vojskům, nýbrž chtěl jsem vyjádřit svůj názor na některé otázky dosavadního způsobu stanovení úkolů a doufám, že se čtenáři v diskusi vyjádří k těmto připomínkám, které jsou vedeny snahou zjednodušit a urychlit činnost velitele při rozhodování a odstranit některé ne dosti zdůvodněné termíny a výrazy, kterých je dosud běžně používáno v naší práci.